ÅLANDSBANKEN

2
2014

Självrättelse - rätta själv

– innan Skatteverket rättar dig

Sven-Olof Johansson:

Nödtorften får man alltid ihop

Marknadsutsikter ▪ Entreprenörskap ▪ Livsstil ▪ Private Banking

Money makes the world go round

Gör rätt – före Skatteverket 4
Jonas Svensson, som kom från Skatteverket, är ny på Ålandsbanken. Han kan hjälpa dig med självrättelser och svara på frågor om flytt från skatteparadis.

Tro på Östeuropa 6
De förvaltar fonden Ålandsbanken Emerging Europé och ser en stor potential på sikt. Läs och lär!

Snabbast på Ålandsbanken 8
Casegruppen bevakar 200 nordiska börsbolag. Det är de här fyra männen som presenterar investeringsförslag. Hur arbetar de?

Topplistan våren 2014 10
Bra driv i Autoliv; tro på fin utveckling, med stor kassa kan det bli både bra utdelning och återköp av aktier.

Fortfarande bäst 11
Vi har ettt stort kunnande inom nordiska aktier och svenska derivat. Det säger Mats Ericson på Ålandsbankens privatmäkleri.

Jag trivdes lika bra som utfatttig 12
Något av en enfant terrible i svenskt näringsliv, entreprenören Sven-Olof Johansson. God för miljarder, men han säger: Jag tr1vdes lika bra som utfattig.

Om marknaden 14
Om hur Kina ska fixa obalansen i ekonomin, om vinterväder och råvaror och om den starka marknader för företagsobligationer. Läs vad Ålandsbankens analytiker tycker.

Kunde inte säga nej 16
Efter 25 år på en storbank blev hon erbjuden jobb på Ålandsbanken. Hon kände styrkan i att arbeta på en liten bank och här berättar hon varför hon tog jobbet.

Ja, se pengar 18
Kommer vi att leva ett liv utan att han pengar på fickan. Det är en trolig utveckling. Byteshandeln är på väg tillbaka. Penningens historia är kanske all.

Momentum 22
Paradiset på jorden, kvinnliga uppfinnare och snåla miljardärer – det är sånt vi snackar om just nu.

Redaktion

Å: utges av:
Ålandsbankens filial i Sverige
Stureplan 19
107 81 Stockholm

Telefon Stockholm 08-791 48 00
Telefon Göteborg 031-333 45 00,

Telefon Malmö 040-600 21 00

E-post tore.davegardh@alandsbanken.se

Ansvarig utgivare Magnus Holm

Chefredaktör Tore Davegårdh

Redigering Jan Törnqvist

Layout Jörgen Melin

Foto IBL, iStockphoto, Håkan Flank, Kristian Pohl, Viktor Fremling

Tryck NogaGruppen/Reusner på miljövänligt papper.

Är du intresserad av att bli kund hos Ålandsbanken Private Banking? Ring 08-791 47 20, 031-333 45 00, 040-600 21 00 och tala med någon av våra förvaltare

Innehållet i denna trycksak utgör allmän information och inte finansiell rådgivning till enskild person. Även om Ålandsbanken har strävat efter att verifiera informationen kan det inte garanteras att denna i alla avseenden är korrekt, fullständig eller rättvisande. Informationen tar inte hänsyn till enskild persons specifika ekonomiska eller skattemässiga situation. Finansiell rådgivning bör sökas från kvalificerad rådgivare innan någon konkret transaktion genomförs eller handling vidtas. Alla prognoser är förenade med osäkerhet och det faktiska utfallet kan bli ett annat än prognosen. Värdet på finansiella instrument kan variera och reduceras och såvitt avser vissa finansiella instrument även bli negativt. Ålandsbanken friskriver sig från ansvar för samtliga skador och förluster, såväl direkta som indirekta, som kan uppstå i anledning av informationen. Informationen är skyddad av upphovsrätt och får inte utan Ålandsbankens tillstånd kopieras, distribueras eller publiceras. Tvister i anledning av informationen skall prövas enligt svensk rätt av svensk domstol exklusivt.

Å – vi gör tvärtom

Ålandsbanken är känd för sin omfattande personliga kundservice – det är vårt verkliga adelsmärke i konkurrensen med andra. När andra banker går mot förenklade processer, där kunder behandlas som kontonummer i en anonym massa, gör vi tvärtom.

VÅR SLOGAN ”VI GÅR VÅR EGEN VÄG” ÄR PÅ RIKTIGT. Vi är övertygade om att människor vill möta och ta råd från andra, duktiga människor vid viktiga beslut. Vår väg är i många stycken den rakt motsatta branschens utveckling. Vi satsar på att förbättra den personliga servicen – att ha tid för våra kunder. Men självklart ska vi också ha moderna instrument för att hantera normala bankärenden.

VÅRA KUNDER ÄR MYCKET NÖJDA med bankens specialistkompetenser inom förmögenhetsförvaltning, aktiehandel, bolagsfrågor, skattefrågor, bolån, familjejuridik, tjänstepensioner och så vidare. Men för att kunna hjälpa våra kunder i ur och skur och under livets alla skeden behöver vi även finnas för kunden kring vardagliga banktjänster. Där har vi legat lite efter de stora bankerna. Successivt har vi nu utvecklat våra tjänster även inom traditionell banking. Med nyutvecklade, moderna och smarta tjänster har banken skapat mycket kundvänliga lösningar. Vår Internetbank förbättras stadigt, vilket allt fler av bankens kunder upptäcker. Hos oss är det enkelt att använda internetkontorets funktioner som e-faktura och mobilt bank-id. Det har därmed blivit bekvämt att samla alla bankärenden hos oss, utöver placeringar. Senare i vår lanserar vi tre nya kreditkort som är utrustade med moderna tjänster. Till exempel kan du via en app i mobilen se dina transaktioner, göra överföringar och mycket mer.

”DEN SOM VÄNTAR PÅ NÅ´N SOM GÅTT – VÄNTAR ALLTID FÖR LÄNGE!” Så lyder en komisk nytolkning av ett gammalt ordspråk. Men vi har inte gått. Vi går inte ifrån våra kunder – vi går dem till mötes. Ålandsbanken blir nu så bra att du som kund verkligen kan få fördelar av att lägga alla bankärenden hos oss. Det blir smidigt för dig samtidigt som du behåller vår personliga service i alla sammanhang du behöver.

”DET ÄR SÅ HÄR EN BANK SKA FUNGERA!”

(Som en ny kund uttryckte sig i ett tidigare nummer av Å.)

Fredrik Svennersjö
Chef Premium Banking

Om Jonas Svensson

Jonas Svensson är nyanställd på Ålandsbanken. Närmast kommer han från Skatteverket där han arbetat i sju år. De senaste åren har det framför allt handlat om frågor kring svenskars oredovisade tillgångar i utlandet. Jonas har jurist- och ekonomexamen från Jönköpings internationella handelshögskola. Jonas tycker om idrott, han var i ungdomen nära att platsa i ungdomslandslaget i fotboll och är även duktig i tennis.

Självrättelse

Skönt för själen – ofta även för plånboken

TEXT: TORE DAVEGÅRDH **FOTO:** VIKTOR FREMLING

Skatteverkets informationsutbyte med skatteparadis har ökat kraftigt de senaste åren. Det gör det angeläget att rätta gamla deklarationer innan Skatteverket upptäcker ditt oredovisade kapital. Kombinationen av en borttagen förmögenhetsskatt och svaga förvaltningsresultat medför att skatten ofta blir låg – vissa kan till och med få pengar tillbaka från staten.

Varför lämnade du Skatteverket för Ålandsbanken?
– Jag har varit lite nyfiken på den privata sidan och även haft kontakter med några advokat- och revisionsbyråer. Att valet föll på Ålandsbanken berodde dels på att jag fått bra kontakt med duktiga människor på Ålandsbanken och kände en väldigt positiv anda inom banken. Jag lockades också starkt av bankens långsiktiga syn på sina kundrelationer – att verkligen ta ansvar för kundernas bästa.

Vad gjorde du på Skatteverket och vad ska du göra på Ålandsbanken?
– Jag har haft varierande uppgifter genom åren, men de senaste två åren på Skatteverket har jag främst arbetat med utredningar och processer angående svenskars oredovisade tillgångar utomlands och även hållit seminarier kring detta. På Ålandsbanken sitter jag nu på andra sidan bordet – min uppgift är att hjälpa kunder, som ska göra självrättelser. Det gäller att göra det skatteeffektivt, så att kunden inte får betala onödigt mycket skatt, och samtidigt korrekt, så att kunden slipper trassel i efterhand. Här får jag användning för min kompetens – jag känner rutinerna på Skatteverket väl och vet hur olika ärenden ska hanteras.

Antalet självrättelser ökar år från år. Varför?
– Tidigare kunde man gömma pengar i skatteparadis med väldigt begränsad risk för upptäckt. På senare år har risken för att Skatteverket upptäcker fusket ökat dramatiskt. Nu gäller det för människor att rätta sina deklarationer själva innan Skatteverket knackar på dörren – då är det nämligen för sent att rätta själv och konsekvenserna kan bli allvarliga. Framför allt är det genom det kraftigt utvidgade informationsutbytet med skatteparadis som Skatteverket skaffat sig mycket större möjligheter att hitta skattefuskare, både privatpersoner och företag. I en särskild insats, kallad Utlandstransaktioner, har Skatteverket fokuserat på att utreda internationella transaktioner med nuvarande och tidigare skatteparadis samt skatteupplägg med utländska bolag. Som processförare och beslutssamordnare fungerade jag som bollplank och rättsligt stöd för revisorer och utredare under dessa utredningar samt för att driva processerna i domstol om Skatteverkets beslut överklagades. Då det ofta är komplexa ärenden och rör sig om mycket pengar överklagas en stor andel av besluten och i bortåt 90 procent av fallen går det till domstol. Mina erfarenheter kring detta tror jag kommer att bli värdefulla för kunder till Ålandsbanken.

Hur ser den ”normale” självrättaren ut?
– Det är ett mycket stort spann, men ska jag försöka peka ut en ”medianperson” är det en man runt 60 år som har arbetat utomlands. Pengarna finns till 80-90 procent i Schweiz, men även i Lichtenstein, Luxemburg och vanliga utflyttningsländer som Frankrike, Spanien och England. Normalt kan de oredovisade tillgångarna vara kring fem miljoner kronor. Men det förekommer allt från hundra tusen kronor upp till miljardbelopp.

Hur långt tillbaka ska deklarationerna rättas?
– För den som gör en korrekt deklaration för inkomståret 2013 gäller det att rätta de fem föregående åren, det vill säga från 2008 till och med 2012. Det har blivit mer gynnsamt att göra rättelser från den 1 januari 2013 eftersom förmögenhetsskatten togs bort i Sverige 2007 och därmed inte läggs ovanpå skatten på eventuella kapitalvinster.

Vad händer om man inte rättar?
– Så länge Skatteverket inte hittat dig händer inget, men risken för att bli upptäckt har ökat påtagligt på senare år – och då blir det inte roligt. Många tror, oftast felaktigt, att de inte ”har råd” med en självrättelse – att skatten blir mycket hög. I praktiken visar det sig ofta att skatten blir väsentligt lägre än vad de flesta tror och nästan alla känner en stor lättnad när det är avklarat.

Finns det några knepigheter i själva rättandet? Lätt att göra fel?
– Ja, det är lätt att göra fel, speciellt om det gäller komplexa upplägg, till exempel med bolag i något lågskatteland eller om kapitalet förvaltas av någon utländsk trust eller stiftelse. Det är därför klokt att vända sig till oss på Ålandsbanken – vi behärskar problematiken. I många fall kan det faktiskt vara svårt att få den utländska banken att lämna ut uppgifter, speciellt om personen redan avslutat sina konton. Jag rekommenderar därför människor att begära ut alla uppgifter medan de fortfarande är kunder i banken. Det gäller också att rätta allt. Har man gjort en självrättelse avseende 100 miljoner kronor i Schweiz men ”glömmer” 50 miljoner i Lichtenstein löper man fortfarande risken att upptaxeras med skattetillägg eller eventuell brottsanmälan som följd. Då har man inte heller uppnått sitt mål – att kunna sova gott om natten.

Kan man tjäna på att rätta – få betalt av staten?
– I många länder, till exempel Schweiz, tar bankerna ut höga förvaltningskostnader. De har dessutom ofta varit slarviga i förvaltningen och i kombination med svåra år på värdepappersmarknaderna sedan 2008 är det många som har kapitalförluster. Det kan innebära att avdragen blir så stora att självrättaren får tillbaka pengar av staten. Det kan tyckas märkligt men så är regelverket.

Betalar du själv skatt?
– Ha, ha. Ja, självklart gör jag det. Det har jag inget emot, men jag skulle inte bli ledsen om jag fick tillbaka några tusenlappar senare i år. Jag är ute efter en ny spis – en kombinerad gas- och induktionsspis, gärna med ”boosterfunktion” för blixtsnabb upphettning.

Du gillar att laga mat. Några specialiteter?
– Grytor, fisksoppor och kanske risotto. Ska jag välja en favorit så blir det Boeuf Bourguignon. Men den allra roligaste utmaningen är när någon vän ber mig: ”Gör något av det jag har i kylskåpet.”

Ofta går det att få till riktigt goda rätter även med de mest udda ingredienser. ■

Till skillnad från USA och Västeuropa har återhämtningen från finanskrisen varit långsam i Östeuropa – det fordras en uppgång på cirka 100 procent för att nå tidigare all time high. Just nu är det lite skakigt på grund av krisen Ukraina/Ryssland men Daniel Dinef och Mats Wandrell ser stor potential på sikt och rekommenderar att åtminstone investera en mindre del av kapitalet i Ålandsbanken Emerging Europe. Fonden kan, till skillnad från övriga Östeuropafonder, aktivt kontrollera marknadsriskerna.

TEXT: TORE DAVEGÅRDH **FOTO:** VIKTOR FREMLING

BRA LÄGE FÖR EMERGING EUROPE

ÅB Emerging Europe vs MSCI Emerging Europe

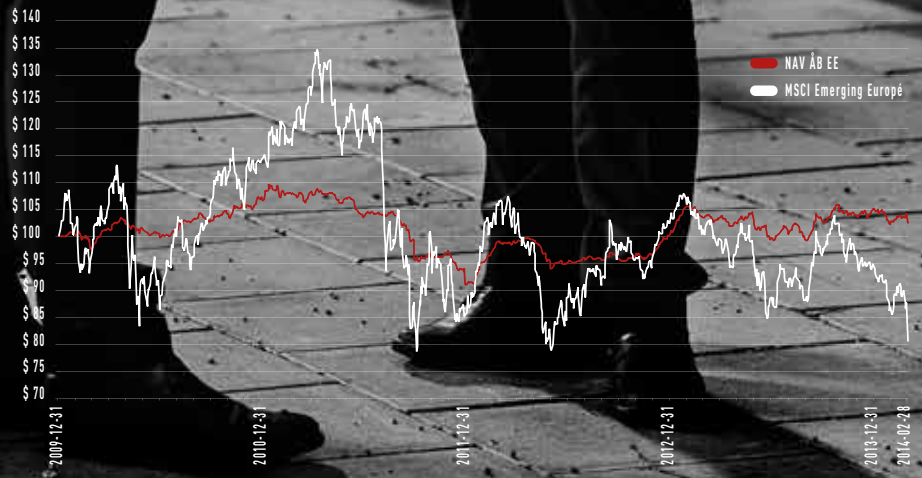

Mats, vågar man investera i Östeuropa nu?
– Det kan vara klokt att avvakta lite och se utvecklingen kring Ukraina och Ryssland. På sikt finns det goda möjligheter till fin avkastning. Marknaderna ligger fortfarande långt under sina toppnivåer, samtidigt som de västeuropeiska marknaderna och USA har nått sina all time highs eller ligger nära dessa. Det fordras en uppgång på 100 procent för att Östeuropa ska nå toppnivåerna från maj 2008.

Varför är det så trögt?
– Mycket av det utländska kapital som investerades i dessa länder drogs tillbaka under krisåren 2008/09 och har inte kommit tillbaka. Samtidigt har utvecklingen när det gäller reformer och privatiseringar också avstannat. När den globala konjunkturen förbättras kommer det sannolikt att gynna Östeuropa kraftigt. Återvänder det utländska intresset kan det gå snabbt uppåt igen. Långsiktigt är vi övertygade om en bra utveckling och vi har själva investerat i fonden.

Vad är unikt med fonden?
– Det är en fond som kan vara både offensiv och defensiv, det vill säga aktivt kontrollera risknivån. Det är den enda long/short Östeuropafonden i Norden. I osäkra perioder kan fonden kraftigt minska marknadsrisken genom att blanka vissa sektorer och hela marknader, men vara investerad i andra. Fonden kan också minska aktieandelen, främst till förmån för företagsobligationer med hög avkastning, så kallade high yield bonds. När volatiliteten minskar, vilket den vanligen gör när marknaderna blir mer stabila, kan aktieandelen successivt ökas.

Daniel, hur väljer ni placeringarna?
– De här marknaderna är väldigt heterogena, både inom länderna och mellan dem. Vissa sektorer kan vara glödheta samtidigt som andra är helt iskalla. Det försöker vi utnyttja, till exempel var vi under förra året investerade i livsmedelssektorn, samtidigt som vi hade korta positioner i råvaror som stål och olja. Det är ett sätt att vara investerad men samtidigt minska den totala marknadsrisken.

Hur fördelar sig placeringarna efter länder och sektorer?
– De stora marknaderna i Östeuropa är Ryssland, Turkiet, Polen och Tjeckien men även mindre marknader som till exempel Kazakstan, Ukraina och Georgien kan vara intressanta på längre sikt. Nu i mars ser det ut ungefär så här: Fonden har korta positioner i finanssektorn i Ryssland och Turkiet och långa positioner i telekom och IT och selektivt i exportorienterade bolag i Turkiet och Ryssland. Just nu är marknadsexponeringen endast 8 procent. Fonden har inga företagsobligationer i dagsläget, men vi följer den turbulenta utvecklingen i Ukraina och tror att det kan komma intressanta lägen där efter en devalvering av valutan.

Emerging markets är känsliga
– hur påverkar det osäkra läget i Ukraina?
– Realekonomiskt inte mycket faktiskt. Men finansiellt kan vissa utländska banker med lokala kontor drabbas, framför allt ryska banker. Det har inte investerats utländskt kapital i Ukraina i någon större utsträckning och det blir därför inte något stort utflöde som kan trycka ned marknaden. Men visst är de östeuropeiska marknaderna känsliga för smittoeffekter från turbulensen i Ukraina. Det såg vi också i samband med valutaoron i Argentina. Den bör rent sakligt sett inte ha något inflytande på Östeuropa, men oron smittade ändå av sig och marknaderna föll.

Mats, hur ligger risknivån i fonden?
– Vi har legat kring en årlig volatilitet på 5 – 10 procent de senaste åren. Det är ganska lågt, jämför med den svenska börsen som brukar ligga kring 15 – 20 procent och de östeuropeiska marknaderna 20 – 30 procent.

Och hur ser investerarna ut?
– Bland de nya investerare som kommer in dominerar ”fond-i-fond” och pensionsfonder plus en mindre andel privatpersoner, runt 10 procent. Huvuddelen av våra investerare sedan tidigare är mindre institutioner. Sannolikt kommer intresset från privatpersoner att öka i samband med att fonden från första april blir en så kallad UCITS-fond och därmed handlas dagligen.

Daniel, har ni olika uppgifter i förvaltningen?
– Vi delar inte uppgifterna mellan oss. Vi är båda erfarna förvaltare och arbetar som ett team, som täcker hela regionen. En stor del av arbetet består i att träffa bolag och det kräver att vi båda två är djupt insatta och kan hela regionens aktiemarknader.

Hur går fonden – enligt Morningstar gick den lite knackigt förra året?
– Fonden är unik i sin nisch och Morningstars kategorisering är inte helt korrekt. Fonden steg med nästan 5 procent förra året medan MSCI Emerging Europe Index gick ner drygt 7,5 procent. ■

Ålandsbanken Emerging Europe förvaltas av Daniel Dinef och Mats Wandrell. Daniel har en magisterexamen i finansiell ekonomi från Uppsala Universitet och är diplomerad finansanalytiker från Handelshögskolan i Stockholm (CEFA). Mats har en ekonomie kandidatexamen i nationalekonomi från Stockholms Universitet och är diplomerad finansanalytiker från Handelshögskolan i Stockholm (CEFA). Både Daniel och Mats har lång erfarenhet och har arbetat med de östeuropeiska marknaderna i nästan 20 år vardera, på Nordea, Swedbank Robur och i det egna bolaget EME Partners.

INBLICK I CA

LARS SÖDERFJELL
Finansanalytiker, chef för gruppen. Född 1965, civilekonom (DHS), 25 års erfarenhet av aktieanalys och kapitalförvaltning från ledande befattningar på Myrberg Fondkommission, Danske Bank, Handelsbanken och ABG Sundal Collier. Lars Söderfjell anställdes på Ålandsbanken 2008 och blev 2011 ansvarig för bankens strategi & caseanalys.

KJETIL ANTHONISEN
Finansanalytiker, född 1964, civilekonom (DHS), 25 års erfarenhet av aktieanalys och kapitalförvaltning. Anställdes på Nordiska Fondkommission 1998, som efter ett antal strukturaffärer utgör grunden till Ålandsbanken Sverige. Tidigare erfarenhet av aktieanalys och kapitalförvaltning, bland annat som analytiker på Pronator, som via ett dotterbolag förvaltade fonder på uppdrag av Nordbanken. Förvaltar sedan 2004 Topplistan, som är en diskretionär förvaltningsportfölj.

THOMAS JOHANSSON
Finansanalytiker, född 1975, ekonomutbildning från Växjö Universitet, 14 års erfarenhet av aktieanalys och kapitalförvaltning. Anställdes som analytiker på Nordiska Fondkommission år 2000, vilket efter ett antal strukturaffärer blev Ålandsbanken Sverige. Förvaltar sedan 2004 Topplistan tillsammans med Kjetil Anthonisen.

STEFAN OLSSON
Finansanalytiker, född 1965, studier i nationalekonomi, företagsekonomi, östtatskunskap och ryska vid Uppsala universitet. 14 års erfarenhet av aktieanalys och ekonomijournalistik. Har tidigare arbetat som inköpare i Ryssland för IKEA, account manager mot Ryssland/Ukraina/CIS på Ericsson, analytiker på Fischer Partners FK och som börsreporter på Nyhetsbyrån Direkt. Anställd i Ålandsbanken sedan 2012.

Casegruppen bevakar närmare 200 nordiska börsbolag. Gruppen förser kontinuerligt bankens mäklare och förvaltare med information kring aktiemarknaderna och presenterar investeringsförslag. Den framgångsrika svenska aktieportföljen Topplistan förvaltas inom gruppen.

TEXT: TORE DAVEGÅRDH **FOTO:** VIKTOR FREMLING

05.15 RINGER VÄCKARKLOCKAN. Chefen för Ålandsbankens aktieanalys, Lars Söderfjell, gnuggar ögonen – går upp och tar en kopp kaffe. Redan i hemmet börjar arbetet. Han går igenom nyhetsflödet från nyhetsbyråer som Bloombergs, Infront med flera. Det gäller att hålla sig à jour med vad som hänt på de finansiella marknaderna under natten i främst USA, Kina och övriga Asien. Framför allt gäller det att dra slutsatser för hur olika händelser kan påverka marknaderna och olika bolag i Sverige och Norden.

SENAST 07.00 sitter Lars Söderfjell, och övriga i Casegruppen, vid sina deskar på Ålandsbanken. Nu ska det dagliga Morgonbrevet produceras. Det arbetet började egentligen redan dagen innan med kommentarer kring olika rapporter och händelser som inträffat. Morgonbrevet innehåller analys och kommentarer kring inkommande makrostatistik och mer detaljerade kommentarer kring olika branscher och bolag i Norden. Det är bråttom, rapporten måste vara klar i god tid före morgonmötet, med mäklare och förvaltare klockan 08.20 – ett dagligt möte, med kontoren i Stockholm, Göteborg, Malmö och Åland, som Casegruppen ansvarar för. På mötena har deltagarna möjlighet att ställa frågor, även om helt andra bolag än de som gruppen har drag-

SEFABRIKEN

CASEGRUPPEN på Ålandsbanken Private Banking bevakar cirka 200 svenska och nordiska bolag. Medlemmarna besöker företag, deltar i kapitalmarknadsdagar och presentationer, gör egna analyser men gör också bedömningar av samarbetspartners analyser och till och med konkurrenters. Topplistan, en diskretionär svensk aktieportfölj, förvaltas inom gruppen. Topplistan har de senaste tio åren gett en genomsnittlig årlig avkastning på 19,6 procent. Det kan jämföras med börsindex (SIX Return Index) som stigit med 11,6 procent i snitt.

FYRA GÅNGER PER ÅR tas en omfattande strategirapport fram där bankens syn på konjunkturer, marknader och placeringar presenteras.

CASEGRUPPEN deltar också i många möten med kunder och anställda i Stockholm, Göteborg, Malmö och på Åland – det blir mellan 400 och 500 möten per år.

ningar om. Det kräver en gedigen kunskapsbank hos gruppen.

– DET ÄR VIKTIGT att vi hela tiden är uppdaterade på de bolag vi följer så att vi snabbt kan bedöma hur olika händelser påverkar bolaget och därmed aktien. Ofta har vi ett kunnande även om bolag som inte ingår i vårt placeringsunivers och kan svara på mäklarnas frågor. Då har vi glädje av vår nästan 100-åriga gemensamma erfarenhet. Men kan vi inte – tar vi reda på det. Ofta blir därför vårt arbete efterfrågedrivet. För att hinna med måste man vara lite aktienörd – att ha aktier som hobby såväl som arbete, säger Lars Söderfjell.

KONJUNKTUR-, VALUTAUTVECKLING och olika makrohändelser har stor betydelse för valet av olika placeringar men gruppen gör inte egna prognoser.

– Vi sitter inte och gör prognoser kring global BNP-utveckling, valutor, inflation och så vidare. I stället gör vi bedömningar kring makrotrender – hur de kommer att påverka olika branscher och bolag, säger Kjetil Anthonisen, som tillsammans med Thomas Johansson är ansvarig för bankens svenska aktieportfölj kallad Topplistan.

Topplistan har sedan starten 2004 varit mycket framgångsrik och gett dubbla avkastningen jämfört med SIX Return Index, ett börsindex som inkluderar utdelningar.

– EN VIKTIG ANLEDNING till den goda avkastningen är att vi lyckats undvika de stora förlorarna. Man måste kunna byta fot. Då är det bra att vi är fyra som ständigt ifrågasätter de olika placeringarna och att vi hela tiden vänder stenar för att finna nya, bra aktier till Topplistan, säger Thomas Johansson.

Casegruppen har ingen formell uppdelning sinsemellan när det gäller branscher och bolag, men i praktiken har Lars Söderfjell mest koll på verkstadsaktier och banker, Thomas Johansson får oftast ta hand om läkemedelsbolagen medan Kjetil Anthonisen är fastighetsgurun. Stefan Olsson har, efter några års anställning på Ericsson, överlägsna kunskaper inom telekom och efter ett antal år på IKEA är han också oslagbar på att snabbt montera ihop bokhyllan Billy, knappt fyra minuter från obruten förpackning!

– MAN MÅSTE VARA SNABB i den här verksamheten – snabb på att reda ut vad olika händelser betyder och snabb på att skriva ihop det så att vi kan informera mäklare och kunder. Min tid på en nyhetsbyrå kommer då verkligen till användning, säger Stefan Olsson.

Stämningen i Casegruppen var mycket god vid Å:s besök, det märks att de trivs tillsammans. Ett irritationsmoment i OS-tider var dock att Kjetil Anthonisen, som är norrman, oavbrutet påpekade att Norge tog fler medaljer än Sverige – trots att norrmännen hade glömt att valla skidorna! ■

Topplistan

Bra driv i Autoliv

Topplistan har inte riktigt hängt med börsindex i år. Avsaknaden av Scania i portföljen är en orsak. Budet på lastbilstillverkaren lyfte aktien med nästan 50 procent och börsen med 1 procent. Autoliv är ny i portföljen. Vi tror på en fin utveckling för bolaget och med stor kassa kan det bli både bra utdelning och återköp av aktier.

TEXT: THOMAS JOHANSSON **FOTO:** KRISTIAN POHL

STOCKHOLMSBÖRSEN utvecklades starkt i februari och index klättrade 6,1 procent. Topplistan hängde inte med, utan steg 4,3 procent. Sedan årsskiftet har Topplistan stigit 3,4 procent jämfört med index 4,3 procent.

DEN STORA HÄNDELSEN på börsen under februari var budet på Scania, vilket fick aktien att stiga nästan 50 procent under månaden. Uppgången för Scania gjorde att den aktien enskilt lyfte börsen 1 procent. Topplistan hade inte Scania i portföljen, vilket bidrog till att vi halkade efter under perioden.

DET VAR STOLPE UT för några innehav i samband med rapportperioden. Trelleborg, SKF och ABB fanns bland de aktier som utvecklades svagt. På den positiva sidan återfanns JM, Volvo och Indutrade, som alla utvecklades bättre än börsen.

Rapportperioden var överlag en besvikelse och för första gången sedan det tredje kvartalet 2009 var samtliga sektorer sämre än marknadens förväntningar. Värderingen ger samtidigt inte mycket stöd för högre kurser utan det krävs stigande vinster för att lyfta börsen framöver. Vi ser fortfarande viss potential det närmaste året men är inställda på att volatiliteten, svängningarna, på börsen kommer att tillta.

EFTER EN SVAG RAPPORT från Sandvik valde vi att kliva av innehavet och i stället köpa Autoliv. Autolivs rapport för det fjärde kvartalet var stark, särskilt den organiska tillväxten på 15 procent. Tillväxtdrivarna är liksom tidigare aktiv säkerhet, 56 procents tillväxt, och Kina, 44 procents tillväxt. Autoliv har ett starkt kassaflöde och nettokassan på 350 miljarder dollar skapar utrymme för stora återföringar till aktieägarna i form av utdelning och återköp av egna aktier.

I BÖRJAN AV MARS sålde vi vårt resterande innehav i Volvo och la pengarna i kassan tills vidare. Volvo har varit en stor besvikelse det senaste året. I samband med budet på Scania steg dock aktien rejält och vi passade på att sälja. Vi bedömer att potentialen för en större uppvärdering av Volvo är begränsad på medellång sikt. ■

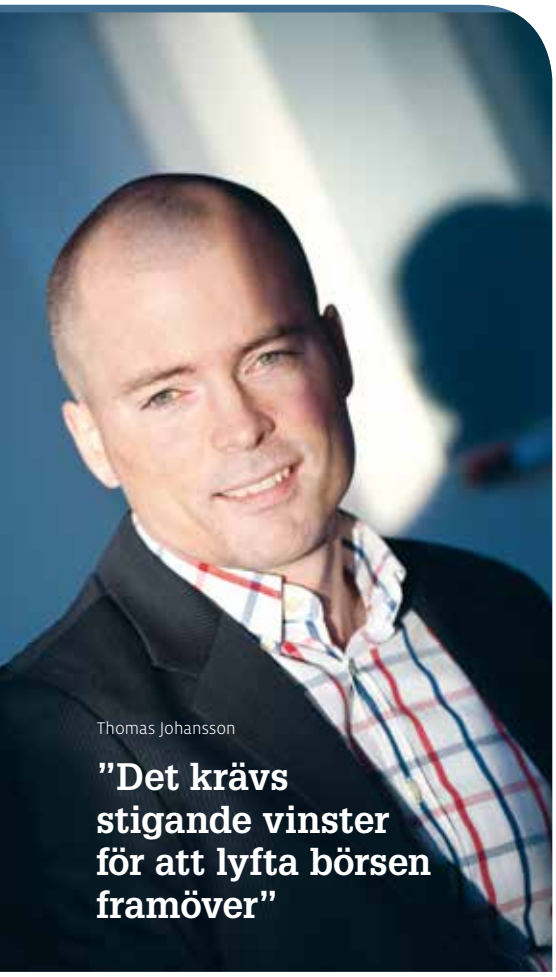

Thomas Johansson

”Det krävs stigande vinster för att lyfta börsen framöver”

ÖKADE KASSAN

Företag	Kurs	Vikt	Inköps-kurs	Inköps-datum	Kommentar
ABB	158,3	5%	145,4	mar-13	Signaler om minskad prispress i kraftverksamheten.
Autoliv	614,0	5%	596,5	feb-14	Stark rapport, hög organisk tillväxt, stor nettokassa.
Ericsson	80,6	5%	76,3	dec-13	God vinsttillväxt 2014, attraktiv värdering.
H&M	281,4	10%	253,3	nov-13	Bra tillväxtutsikter på lång sikt.
Indutrade	294,5	5%	240,1	sep-13	Välskött och attraktivt värderad förvärvsmaskin.
Investor	218,9	10%	136,7	jan-12	Starkare kassaflöde möjliggör högre utdelningar.
JM	200,3	5%	187,3	okt-13	Lågt värderad och attraktiv markportfölj.
Nordea	88,8	10%	67,7	feb-12	Stabil utveckling och fortsatt god kreditkvalitet.
SEB	87,5	10%	69,6	jul-13	Bra kostnadskontroll ger hög vinsttillväxt.
Securitas	70,7	5%	72,2	aug-13	Fortsatt uppvärderingspotential.
SKF	166,2	10%	175,0	jan-14	Volymerna vänder upp om än i långsam takt.
Swedbank	177,8	5%	129,0	okt-13	Stark balansräkning ger utrymme för utdelningar.
Trelleborg	123,4	5%	124,6	okt-13	Stark rapport för Q3, prognoserna skruvas uppåt.
Kassa		10%			

* KURSERNA GÄLLER 2014-03-14

Ålandsbankens privatmäkleri

Fortfarande bäst

”Vi har ett stort kunnande inom nordiska aktier och svenska derivat. Mäklarna har mycket lång erfarenhet, de är ansvarsfulla och ser till sina kunders bästa. Kunderna skulle kunna utnyttja vår personliga service mer än vad som görs idag”. Det säger Mats Ericson, chef för Ålandsbankens privatmäkleri.

TEXT: TORE DAVEGÅRDH **FOTO:** KRISTIAN POHL

Börsen tycks inte bry sig om oroligheterna kring Ukraina/Ryssland. Hur ser du på risken för effekter på aktiemarknaderna?

– Jag är lite förvånad att det inte påverkat mer. Med tanke på att Stockholmsbörsen är ganska högt värderad råder jag till viss försiktighet. De problem som kan bli följden av konflikten med handelshinder, frysningar av tillgångar och så vidare hjälper ju knappast att förbättra en redan svag ekonomisk tillväxt globalt eller i Sverige.

Bolagsrapporterna för sista kvartalet förra året var överlag en besvikelse och det ser inte särskilt ljust ut för första kvartalet i år heller. Som jag ser det fordras bättre företagsvinster för en fortsatt positiv börsutveckling och det kan dröja.

Varför är börsen så pass stabil?

– Förmodligen hänger det samman med den starka likviditeten på marknaden – det finns gott om pengar. Samtidigt finns det inte så många andra attraktiva placeringsalternativ och kapital fortsätter därför att strömma in till aktiemarknaden. Jag tycker inte man ska kliva av börsen, men kanske se över de mest riskfyllda placeringarna. Samtidigt är det ju så att i snart sagt alla marknader finns det aktier som trots allt utvecklas bra.

Vad tänker du på?

– Vi tror starkt på fordonsinriktade verkstadsbolag som Autoliv, SKF och Trelleborg. Personbilsmarknaden har varit extremt svag under många år. Nu ser vi en tydlig vändning och den har utsikter att kunna hålla i sig. Dessa aktier framstår inte heller som utmanande värderade.

För två år sedan intervjuade jag dig. Du påstod då att ni är Sveriges bästa privatmäkleri. Gäller det fortfarande?

– Ja, det tycker jag. Vi har erfarna, ansvarsfulla mäklare som kan aktiemarknaden och bolagen och som med sunt förnuft ser till kundernas bästa. Inom aktiederivat är vi osedvanligt duktiga och har marknadsandelar i nivå med mycket större aktörer på börsen.

Ett mått på att vi har ett bra erbjudande är den starka tillströmningen av nya kunder, som nästan uteslutande kommer till oss efter rekommendationer av våra befintliga kunder.

Vad uppskattas i första hand?

– Självklart är det viktigt att vi gör bra affärer, men tillgänglighet är också något som är viktigt. Vi tar oss tid med våra kunder och faktiskt skulle de kunna utnyttja oss än mer. Jag uppmanar: Ring oss och diskutera aktier och derivat!

Vårt dagliga morgonbrev, som vårt analysteam tar fram, är också mycket läsvärt och uppskattat. Det innehåller, till skillnad från flera konkurrenters, inte bara en uppräkning av hur det har gått på olika marknader sedan gårdagen utan också konkreta affärsförslag.

Hur mycket kapital bör man ha för att bli kund hos er?

– Vi brukar säga att man bör ha minst kring tre miljoner kronor eftersom vi har ett portföljtänk, vilket kräver viss volym för att nå en vettig spridning på placeringarna. Samtidigt är det inte skrivet i sten – vi har aktiva kunder med mindre kapital än så.

Har investeringssparkonto, ISK, blivit en succé?

– Nej, jag är faktiskt förvånad att det inte slagit igenom kraftigare. I första hand tror jag det beror på att storbankerna inte marknadsför ISK särskilt kraftfullt – förmodligen för att det inte är så lönsamt för banken. Vi ser det däremot som en mycket bra produkt för privatpersoner. Att slippa redogöra och skatta separat för varje affär sparar mycket administration och besvär. Att ISK:n schablonbeskattas, oavsett om värdet ökar eller minskar, kan möjligen vara ett skäl för den som tror på nedgångar i aktiemarknaden att ligga kvar i en vanlig depå. Långsiktigt framstår dock ISK som det självklara valet för de allra flesta, schablonskatten för 2014 ligger på rimliga 0,63 procent. ■

Mats Ericson
chef för Ålandsbankens privatmäkleri

”Frihet är det bästa ting som sökas kan all världen kring.” Biskop Thomas frihetsvisa passar bra in på entreprenören Sven-Olof Johanssons livsfilosofi. Han är rik som ett troll men trivdes även med livet som utfattig.

Sven-Olof Johansson:

Nödtorften får m

Du lär vara god för tre miljarder kronor. Men det har varit jojo!

– Ja, det har varit lite upp och ned – karriären har inte varit spikrak direkt. 1988 var jag uppe i samma pengar som nu, runt tre miljarder. 1992/93 var jag bankrutt – nere på minus två miljarder. Men pengar är inte centralt för mig. Jag blev faktiskt inte ett dugg deprimerad när allt gick åt pipan, vilket många har svårt att förstå. Det är ingen katastrof att bli utfattig – till nödtorften får man alltid ihop.

Vad är centralt då?

– Friheten att själv kunna styra och ställa i livet, samtidigt som man har något vettigt att göra. Jag är inte beroende av pengar även om det är kul att kunna göra lite olika grejer ibland och inte alltid behöva vända på slantarna.

Har du lärt dig något av misstagen?

– Man lär sig förvånansvärt lite, men jag har kanske blivit mer ödmjuk och har insett hur bräckligt allt är. En förmögenhet är inte beständig, man måste vårda den. Jag har blivit mer försiktig. Det tror jag gäller alla som har passerat 50-årsåldern. Samtidigt: Den som vill skapa något måste i början ta stora risker – annars kan det ju inte bli något.

Hur började ditt intresse för affärer?

– Jag hjälpte pappa i hans cykel- och Tv-affärer på somrarna. Redan som 13-åring hade jag en resultatandel i firman. Det sporrade självklart till att göra många och bra affärer.

Efter högskolan blev det TrendInvest, som gick överstyr.

– Peter Gyllenhammar, Per Holmlund och jag startade vad jag i dag uppfattar som Sveriges första aktivistfond. Vi skulle skaffa oss majoriteten i stålbolaget Fagersta och sedan sälja ut bolagets kraftverksamhet Krångede med god vinst. Vi nådde nästan 50 procent innan Industrivärden, som hade röstmajoritet, satte käppar i hjulet genom att göra en gigantisk nyemission i Fagersta och som vi inte hade råd att delta i. Vår idé var bra, men den blev kostsam.

Men du gjorde en slant i Saab-Scania!

– Tanken var att jag med mina 24 procent av aktierna skulle poola med Roburs 12 procent och Investors 30 procent i bolaget. Sedan skulle vi lägga ett bud på hela Saab-Scania. Det hade blivit en kanonaffär, men Investor var inte med på noterna – inte då – men gjorde affären själv några år senare. Jag blev utköpt med en vinst på 1,5 miljarder – inte så tokig affär trots allt. Det var då jag hamnade på Veckans affärers omslag med den berömda boxarbilden.

Du har ju boxats en del. Är det någon du skulle vilja ge en fetsmäll?

– Nej, faktiskt inte. Jag har blivit lurad någon gång, men det beror ju på att jag inte varit tillräckligt vass själv. Nej, jag har inget revanschbehov.

Vi går över till nutid. Utvecklingen för Fastpartner?

– Vi växer snabbt, med goda kassaflöden och lönsamhet. I år höjer vi utdelningen för elfte året i rad. Dagens låga ränteläge, som jag tror kvarstår i flera år, underlättar en fortsatt expansion. Att kunna växa med 50 procent, från nuvarande bestånd på cirka tio miljarder kronor, inom tre år framstår inte som orimligt. Vi fokuserar på Storstockholm och att vi redan har närmare 80 procent av hyresintäkterna från regionen är knappast någon nackdel – det är den enda delen i Sverige som verkligen växer.

Hur ska ni växa?

– Bolaget har en liten flexibel organisation och har goda finanser. Det gäller bara att hitta bra affärer. Bostadsbyggande har stor prioritet i Stockholm. Vi äger redan i dag en hel del byggrätter på vår mark – det kan bli runt 100 000 kvadratmeter bostäder. Vi äger också en del industrifastigheter som kan omvandlas till bostäder. I takt med Stockholms tillväxt har flera av dessa fastigheter nästan blivit centrala. I vår ska vi bygga 220 bostäder i Täby, norr om Stockholm.

Hur går det med de nya centrumfastigheterna i förorterna?

– De var lite förfallna – det hade inte investerats något i dem på många år. Vi såg det lite som ett socialt engagemang att investera på orter som Tensta och Rinkeby, där vi också anställde ungdomar för målningsarbeten med mera. Någon måste våga ta tag i det. Nu har vi snyggat upp fastigheterna och jag tror det blir en riktigt bra affär. Vi kunde köpa billigt, cirka 5 000 kr per kvadratmeter, eftersom intresset var noll från våra konkurrenter. Stockholms stad svarar för cirka 70 procent av hyresintäkterna – det känns stabilt.

Min brorsa Björn skickade med en fråga: Hörru du Sven-Olof. Du lär rida på cowboyvis, med tyglarna i en hand. Är det så du rattar företaget också?

– Ha, ha, ha, ha – Ha, ha, ha, ha
Ja, kanske förr – jag har blivit mer seriös med åren.

Så man vågar köpa aktier i Fastpartner?

– Finanserna är starka. Fastighetsbeståndet växer snabbt. Vi gör bara affärer som ger goda kassaflöden. Lönsamheten är bra och räntelä-get förväntas ligga kvar på låga nivåer i flera år. Kom igen! ■

an alltid ihop

Om Sven-Olof Johansson

Sven-Olof Johansson är 68 år. Han har två vuxna söner från ett tidigare äktenskap. På fritiden rider han utanför Paris, åker skidor, lyssnar på musik eller kör snabba sportbilar.

Sven-Olof Johansson är välkänd för flera saker; för TrendInvest – den första ”aktivistfonden” i Sverige – som försökte ta kontrollen över stålföretaget Fagersta i mitten på 1970-talet, för corner-affären mot Investor i Saab-Scania, för boxarbilden på Veckans affärers omslag och för att åka jojo mellan rike- och fattigdom.

Sven-Olof Johansson växte upp i Ödeshög och lärde sig redan i tonåren att göra affärer i pappans cykel- och Tv-butiker. Han är en entreprenör ut i fingerspetsarna och är nu huvudägare och VD i Fastpartner med ett fastighetsbestånd värt närmare tio miljarder kronor.

”I år står de nya ledarna Xi Jinping och Li Keqiang för första gången vid rodret”

Konsumtion ska driva tillväxten i Kina

Kinas två högsta politiska organ höll i mars sitt årliga sammanträde. I folkmun kallas detta för ”lianghui”, vilket bokstavligen betyder ”de två mötena”. I år stod de nya ledarna Xi Jinping och Li Keqiang för första gången vid rodret. Att rätta till obalanserna i ekonomin står högst på deras agenda.

PREMIÄRMINISTER LI konstaterade att BNP-tillväxten i år blir ”mer eller mindre” 7,5 procent. Uttrycket indikerar att tillväxtmålen nu är mer flexibla och att reformerna premieras före BNP-tillväxten. Bankernas in- och utlåningsräntor ska sättas av marknaden inom de kommande två åren och banklicenser har getts ut till privata aktörer för att öka konkurrensen. Skattereformer, innebärande högre skattebörda, har nu rullats ut även till telekomsektorn. Organisatoriska reformer av statliga bolag fortsätter, oljesektorn är nu under granskning.

DE STORA MÅLEN är att utvidga reformerna, stabilisera ekonomin och förbättra livskvaliteten för medborgarna – att minska det stora inkomstgapet och de ohållbara miljöföroreningarna är viktiga mål. Kina ska skapa minst 10 miljoner nya jobb i år. Arbetslösheten och inflationen ska hållas under 4,6 respektive 3,5 procent.

PRESIDENT XI’S SATSNING på att minska korruptionen och överkonsumtionen inom partiet fortsätter – de statliga organens utgifter ska minska med 5 procent i år, men den militära budgeten tillåts öka med 12 procent.

Kinesiska statens investringar, miljarder RMB

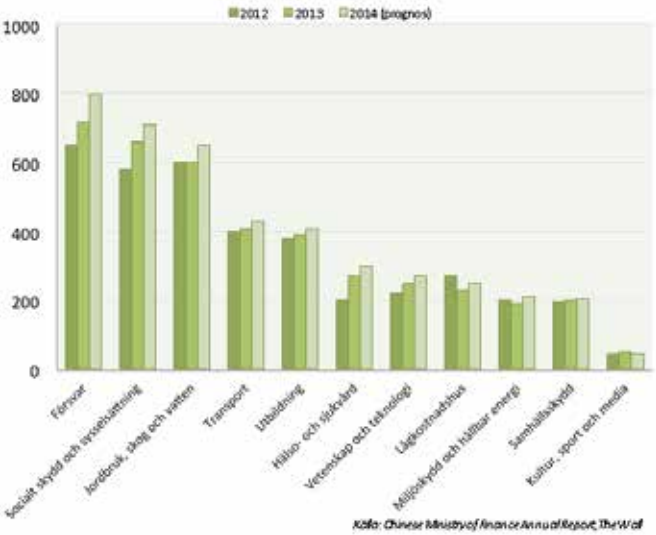

TILLVÄXTEN SKA TILL EN STÖRRE DEL komma från konsumtion, drivet av satsningar inom telekom och IT. Innovationer inom dessa sektorer samt inom ny energi ska gynnas ekonomiskt.

PÅ KORT SIKT ser vi risk för turbulens i ekonomin, men reformerna är nödvändiga för att kunna behålla en hälsosam ekonomisk tillväxt på längre sikt.

Shirley Yeung
förvaltare av fonden Ålandsbanken China

VINTERVÄDER OCH RÅVAROR

De flesta råvarupriser påverkas av vädret. Tydligast är detta förstås för jordbruksråvaror. Den gångna vintern på norra halvklotet påminner dock om att även energiråvaror påverkas mycket av vädret.

VINTERN HAR VARIT OVANLIGT KALL i Nordamerika medan Europa har upplevt en mycket mild vinter. Därmed har efterfrågan på energiråvaror för uppvärmning varit stor i Nordamerika och liten i Europa. Detta har fått priserna på naturgas och eldningsolja att stiga i USA, vilket i sin tur dragit med sig olje- och bensinpriserna. I Norden har priserna på elbörsen Nordpool fallit kraftigt – i synnerhet för leverans under första halvåret 2014.

SOM INVESTERARE i råvarumarknaderna är man alltså utsatt för osäkerheten runt det kommande vädret. Detta är faktiskt en av de viktigaste anledningarna till att råvarumarknaderna över huvud taget existerar. Företag verksamma i råvarusektorn påverkas så mycket av priserna – och därmed exempelvis vädrets nycker – att de behöver köpa prisförsäkring. Utan prisförsäkring skulle lånevillkor för deras finansiering bli sämre eller till och med hota hela företagets existens. Det är råvaruinvesterare som är villiga att ge denna prisförsäkring.

FÖR ATT DET SOM INVESTERARE ska vara intressant att ge försäkring krävs en försäkringspremie. Beroende på behovet för prissäkring hos både företag som producerar eller konsumerar råvaror kan premien antingen fås genom att råvaruinvesteraren är villig att köpa eller sälja råvaror före ett datum i framtiden (så kallad terminshandel).

PÅ KORT SIKT BRUKAR OVANLIGT VÄDER oftast innebära en förlust för råvaruinvesterare på samma sätt som ett försäkringsbolag får betala efter en storm. Men på sikt kommer förlusten att tas igen genom de premier som råvaruinvesteraren får.

I ÅLANDSBANKENS RÅVARUFOND har mycket riktigt vintervädret på norra halvklotet påverkat avkastningen negativt under början av 2014 och fonden har sjunkit i värde. Strategin i fonden är dock dynamisk och anpassas om utsikterna ändras. På energisidan innebär det att fonden behållit sin köpta position på nordisk el för leverans 2015, medan den numer håller en lång position i amerikansk naturgas då prisuppgången och den stora konsumtionen under vintern gjort producenterna mer villiga att försäkra sig medan konsumenterna inte är lika villiga att köpa prisskydd.

Anders Blomqvist
Förvaltare av Ålandsbankens råvarufond

Stark marknad för företagsobligationer

Från mitten av januari har aktiviteten på den svenska företagsobligationsmarknaden ökat betydligt, efter en lugn start på året. Vi har deltagit i flera intressanta nyemissioner.

NORSKA AKER, som är ett investmentbolag med fokus på norsk offshore, var först ut med en emission i svenska kronor. Intresset var mycket stort och emissionen blev övertecknad cirka fyra gånger. Från emissionskursen 100 kronor har obligationen stigit till cirka 102,50. Vi har också varit med i nyemissionerna i SSAB och fastighetsbolaget Klövern. Även dessa nyemissioner togs väl emot och intresset är generellt mycket starkt för svenska företagsobligationer.

MEST EFTERFRÅGADE är obligationer utgivna av svenska ”kända” bolag och helst börsnoterade med en kreditrating strax under investment grade. Intresset är fortsatt störst för så kallade FRN lån (Floating Rate Note) där kupongen är kopplad mot STIBOR. Dessa obligationer har en låg ränterisk, vilket är bra om vi på lite sikt ser stigande räntor. Obligationerna har en kupongränta som ligger kring 3 – 4 procent och utbetalas kvartalsvis. Jag gillar dessa obligationer – det går att få en hygglig avkastning utan att behöva ta ränterisk, bara kreditrisk i bolaget.

I DE DISKRETIONÄRA FÖRVALTNINGSUPPDRAGEN, som jag ansvarar för, ligger avkastningen från årsskiftet till sista februari i runda slängar på 1,8 – 2,5 procent, beroende på risknivå. I detta ingår då också reavinster till följd av fortsatt sjunkande kreditspreadar.

JAG TROR ATT VI KOMMER ATT FÅ SE en fortsatt stark marknad kommande halvår, men kanske något lugnare än den vi hittills har sett. Förmodligen får vi också se ett ökat utbud av obligationer från företag som inte tidigare har varit i marknaden och som vill passa på att låna nu när den svenska marknaden verkar omättlig.

Glenn Swanson
Ränteförvaltare

En bra bank – det sprider sig

Trevligt bemötande och hög servicegrad. Det är A och O inom banking, anser Hillevi Franzén, som är nyanställd servicerådgivare på Ålandsbanken.

TEXT: TORE DAVEGÅRDH **FOTO:** VIKTOR FREMLING

Varför flyttar du från Nordea efter 25 år?

– Någon tipsade om mig och jag fick ett erbjudande som det var svårt att tacka nej till. Det som lockade mig mest var att komma till en liten bank – där jag med min långa erfarenhet kan bidra med mycket. Ålandsbankens inställning att kunderna ska få ett trevligt bemötande och mycket bra service med en tydlig personlig touch – det stämmer väldigt bra överens med hur jag ser på bankverksamhet och som passar bra in med min egen personlighet.

På vilket sätt då?

– Jag är en social person, som tycker om människor och som nästan alltid är på bra humör. Faktiskt känner jag mig som en stolt representant för Ålandsbanken. Här blir våra Premiumkunder jättenöjda och det sprider sig ”på stan”. Sju av tio nya kunder har blivit rekommenderade att komma till oss av sina vänner och bekanta.

Vad innebär ditt jobb?

– Jag är mycket av bankens ansikte utåt. Jag svarar i telefon, besvarar mail och brev och tar emot kunder. Min tjänst kallas servicerådgivare. Man kan säga att jag är en back-up till rådgivarna – den andra person som kunderna alltid kan vända sig till oavsett vilka problem eller önskemål de har. Där passar jag in med min gedigna erfarenhet av bankarbete.

Vad är skillnaden mot en storbank?

– Storbankerna är väldigt toppstyrda. På en liten bank kan du påverka mer och se till att det flyter för kunderna. Stora banker har också ofta en hög personalomsättning – det kan vara förödande om det snabbt försvinner kompetens på ett kontor. ■

Om Hillevi Franzén

Efter 25 år på Nordea flyttade Hillevi Franzén till Ålandsbanken. Hillevi har arbetat med det mesta inom bank, rådgivare inom placeringar och pensionsfrågor, krediter, bolån med mera.

Hillevi är uppväxt i Duved/Åre och har stort intresse för friluftsliv i alla former; skidor, skridskor, golf, stavgång och yoga. Hon reser gärna till Österrike eller Italien för vandring och golf. Hillevi är gift med Hans och de har två utflugna barn och tre barnbarn.

RBK

Du har säkert massor av skäl att byta bank. Vad sägs om åtta till?

Vi erbjuder bland annat:

- Förmånliga bolån till våra helkunder. Fråga alltid oss först.*
- Team med rådgivare som hjälper dig med hela privatekonomin.
- Juridisk rådgivning inom familjejuridik och skatt i 2 timmar utan kostnad.**
- Flexibla mötestider som passar dig.
- 1,50 % i ränta på sparkonto med fria uttag och 0,35 % på lönekontot.***
- Internetbank utan extra kostnad.
- Concierge service som hjälper dig med det mesta.
- En reseförsäkring som gäller oavsett hur du betalar resan.

Välkommen in till oss!

PREMIUM BANKING

ÅLANDSBANKEN

Vi går vår egen väg

* Avser bottenlån upp till 75 % för helkunder med placering om minst 100.000 kr efter sedvanlig kreditprövning. **En av alla förmåner som ingår i konceptet Premium Banking för 100 kr per månad. ***Från 1,50 % på sparkonto med fria uttag och internetbank utan kostnad samt 0,35 % på lönekonto per den 23 december 2013. Se aktuella räntor på www.alandsbanken.se Ålandsbanken omfattas av den finska insättningsgarantin upp till € 100.000. Utbetalning sker inom 20 dagar från det den finska finansinspektionen fattat beslut om utbetalning.

Besök något av våra kontor: **Stockholm:** Stureplan 19, tel. 08-791 47 00, bankkontoret@alandsbanken.se **Göteborg:** Kungsportsavenyen 1, tel. 031-333 45 00, goteborg@alandsbanken.se **Malmö:** Stortorget 11, tel. 040-600 21 00, malmo@alandsbanken.se Eller gå in på **www.alandsbanken.se**

JA, SE

Money makes the world go round. Hur började det snurra? Handelns historia är förmodligen 40 000 år gammal. Det är inte så svårt att räkna ut hur allt började. Nån ville ha nåt som du hade och du ville ha nåt som nån annan hade. Ni bytte. Ni gjorde en affär, helt enkelt. Och om man inte ville byta vad skulle man då handla med? Vad var ett skinn värt, till exempel...

Hur mycket pengar har du i din plånbok? Nyårsdagen 2014 fanns det 340 miljoner sedlar i cirkulation i Sverige till ett värde av lite mer än 80 miljarder, alltså nästan 10 000 kronor per person. Egentligen behöver man i dag knappt använda mynt och sedlar.

Hur kom det sig att vi började använda pengar som betalningsmedel? Ja, hur länge har det funnits mynt och sedlar?

Det började en gång för länge sedan med byteshandel. Byteshandel är, visar arkeologiska fynd, äldre än nuvarande människosläktet Homo Sapiens som började sin vandring på jorden för 200 000 år sedan. Men även tidigare människoliknande släkten har jagat, fiskat, tillverkat verktyg – och gjort bytesaffärer. Det finns tecken som tyder på att byteshandel är på väg tillbaka. Men hur länge till finns det mynt och sedlar? Ska vi byta grejer med varann...

En kvinna mot fyra oxar

Mynt, alltså pengar, har vi bara använt i 2 600 år. Under de här åren har vi gått igenom en utveckling från guldmynt till sedlar, reverser, växlar, checkar, betalkort, bankkort, kreditkort, värdekuponger och mycket annat som bevis på tillgångar och skulder. Närvaron av rena pengar har minimerats. Oftast ser vi inte pengarna, mynten och sedlarna, när vi gör affärstransaktioner. Och det måste ha funnits behov av transaktioner människor emellan också i förhistorisk tid. När en grupp människor, eller huminider, upphörde att vara självförsörjande måste man skaffa saker och ting utifrån, livsmedel, smycken, vapen, verktyg och kläder. En förhistorisk människa kunde visa sina behov med gester och läten och antal med fingrarna. Affärerna blev också ett utbyte av seder och bruk, man lärde av varandra. Vi blev sociala människor, på gott och tyvärr också på ont. Det sägs ju att pengar är roten till allt elände.

Byteshandeln utvecklades under tusentals år: objekt, utseende, vikt, kvalitet och leveranstid måste värderas. Lösningen blev så kallade värdelikare, det kunde vara lokala produkter, råvaror och nyttoföremål. I det litte-

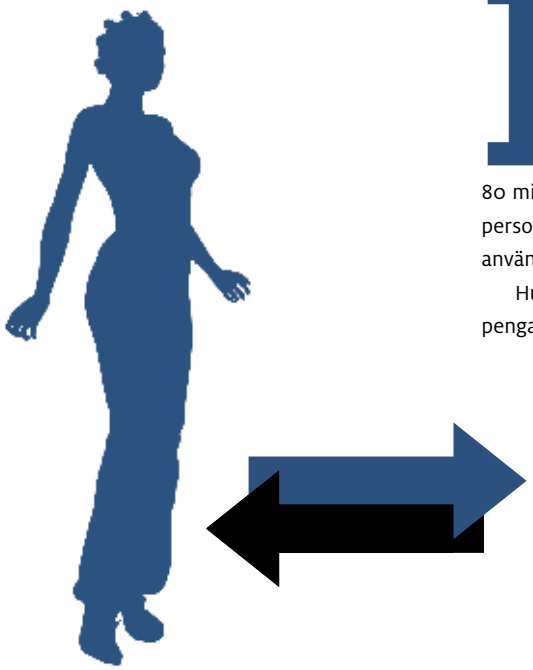

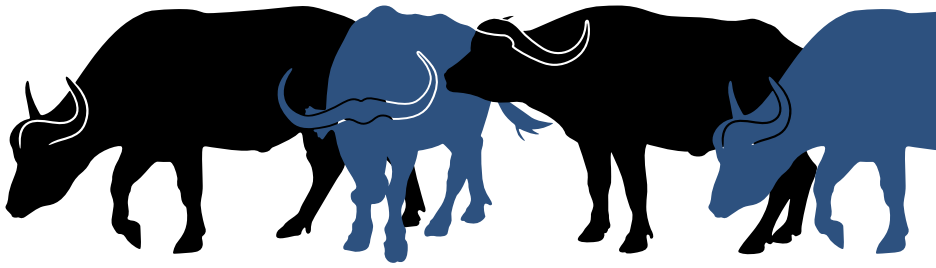

PENGAR...

TEXT: JAN TÖRNQVIST

rära verket Iliaden 700 år f.Kr. värderades en kvinna ”kunnig i allsköns konst” till fyra oxar. Oxar används också som hemgift i Östafrika än i dag. På öar i Stilla Havet värderas varor i pärlor och snäckskal. Latinets ord pecunia (förmögenhet) finns också i svenskan pekunier (skämtsamt om pengar). Runt Medelhavet blev metaller betalningsmedel och värdelikare. I Bibeln köpte Abraham en åker för fyra hundra siklar (mynt) silver (4,5 kilogram).

Viktig uppfinning: nollan

Från historien om pengar var steget inte långt till historien om pengarnas värde, det vill säga förmögenhet. Hur skulle man mäta rikedom? Vi försökte lära oss sätt att räkna. För 40 000 år sedan karvade den tidens räknenissar in skåror i ben eller trästockar för att hålla reda på antal djur eller varor – en uppfinning som är är äldre än hjulet. Så kallade karvstockar kunde också förses med ett ägarmärke, ett slags bevis på förmögenhet. Så sent som för hundra år sedan höll indianer i Kalifornien reda på sin arbetstid genom att i en träpinne skära in skåror för varje dag och varje vecka. I början av 1800-talet användes också i Sverige karvstockar, eller stickor, för att markera kredit på torget, ett tidigt kreditkort.

Men tiotalet (att räkna lägre än till 10) begränsade den praktiska användningen av handens fingrar som räknemaskin. Stenar blev hjälpmedlet för att lösa problematiken. Kan synas enkelt och självklart i dag, men det var så räknekonsten föddes, Ordet kalkyl kommer från latinets calculus (liten sten). Siffran 1 var en liten sten, 10 en stor sten. Räknestenar i form av koner, skivor, klot, kulor användes för 10 000 år sedan. Räknepjäserna ersattes av lertavlor som förenklade och förändrade affärslivet; jordbruksnäring och så småningom också statsbildningar förändrade världen. Det fanns behov av kassörer och revisorer, helt enkelt ekonomer. För 5 000 år sedan kom det som vi kan kalla världshandeln igång. Internationella affärstransaktioner innebar också nya transaktioner som inventarieförteckningar, räkenskaper, äktenskapskontrakt, beskattning. Lertavlor och krita blev opraktiskt. Papyrus ersatte. Papper och penna blev verktyg. Men det fanns en begränsning: nollan hade inte uppfunnits. Tänk efter själv, hur beskriver du stora tal utan nollor? Tecknet för noll, en snedställd kil, hittades på så sent som 200 år f.Kr. Det är nog inte fel att påstå att nollan är en lika revolutionerande upptäckt som hjulet och elden. Ordet siffra, kommer från latinets sifr och betyder tomrum.

Att använda metaller som värdelikare blev ohanterligt. Mynten föddes, det första präglades i Lydien 600 år f.Kr. Bruket att använda mynt spreds runt länderna runt Medelhavet. Romerska mynt, de första av koppar, spreds i det växande romarriket.

Också i Sverige användes romerska mynt – har hittats på Gotland. De första svenska mynten präglades av Olof Skötkonung år 995. Gustav Vasa behövde pengar och tillsatte koppar i silvermynten för ett öka antalet, handelsmännen höjde priserna som kompensation och den första inflationen var ett faktum. Det var kanske början till slutet för penningen.

Trött på OCR-nummer? Skaffa

E-faktura

SÅ FUNGERAR DET

Har du tröttnat på att knappa in långa OCR-nummer? Övergå till E-faktura så kommer dina räkningar direkt till Internetkontoret. Fakturorna kommer i elektronisk form och du kan enkelt betala dem var än i världen du befinner dig.

E-faktura är det smidiga och miljövänliga alternativet. Alla uppgifter är ifyllda – belopp och förfallodatum blir alltid rätt. Självklart kan du granska varje E-faktura innan du godkänner den för betalning. Dessutom sparas dina fakturor på Internetkontoret i 18 månader. Allt fler företag har börjat ta ut en avgift för att skicka pappersfakturor, med E-faktura slipper du dessa.

GÖR SÅ HÄR

- Anslut dig till E-fakturatjänsten på Internetkontoret.
- Välj vilka företag som ska skicka E-fakturor till dig.
- OBS! Du kan kombinera tjänsterna E-faktura och Autogiro. Det innebär att beloppet automatiskt dras från ditt konto på förfallodagen utan att du behöver logga in och godkänna.

Stora köttbytardagen

Det som började med enkel byteshandel är kanske tillbaka till ursprunget då en stenåldersjägare kunde byta en hare mot en fisk. Att byta grejer är en trend på nätet några tusen år senare. 100 bullar mot en dator. Det bytet gjorde Marie från Stockholm år 2013. Och den 8 september samma år var det dags för Stora köttbytardagen i Kungsträdgården i Stockholm: fryst kött mot ekologiskt, älg mot vildsvin.

Det som har blivit populärt runt om i Europa har dock tagit tid att ta form i Sverige. I Tyskland finns ett 20-tal bytesringar. Klipp grannens lugg i utbyte mot en gitarrlektion. Den första startade i Kreutzberg för 15 år sedan. Idén är enkel: man byter tjänster och varor utan att använda pengar. Den som utför tjänsten tjänar en överenskommen summa i en påhittad valuta, kreuzer. En timme värderas alltid till tjugo kreuzer.

– Idén är att en timme av min tid är värd en timme av din, förklarar Thomas Rausch som varit med i en bytesring i tio år.

Bytesringar finns också i Sverige; i Stockholm och i Göteborg. Men av skattetekniska skäl har de svenska bytesringarna inte blivit så framgångsrika. Byte är detsamma som köp, menar Skatteverket. Även i Tyskland är förtjänst från bytesverksamhet skattepliktig, men inkomstskatt tas bara ut på inkomster över 82 000 konor – i Sverige går gränsen vid drygt 17 000.

Folklivsforskaren Åke Daun: – Byteshandel är intressant och öppnar möjligheter för många, Vi är kanske snart tillbaka på självhushållets dagar då folk hjälpte varandra. Som det var på stenåldern. Vad ska man ha pengar till?

Banken som mötesplats

Det fanns en tid då banker hade två syften: för folk som behövde låna pengar och betalade för det och för folk som hade gott om pengar, lånade ut och tjänade på det. Banken var mellanhanden för dessa transaktioner. I dag är banker så mycket mer: förvaltning av pengar på olika sätt. Konsten att investera (aktier, fonder) sysselsätter miljoner människor, både yrkesmässigt och som privatpersoner. Bankväsendet, om än moderniserat, har funnits i tusentals år. I Matteusevangeliet i Bibeln finns en liknelse om en rik man som reste utomlands och gav sina tjänare 10 talenter (ett mynt) att förvalta under den rike mannens utlandsvistelse och för redovisning när han kom hem. Alla tjänare utom en hade ökat antalet talenter genom att göra lönsamma investeringar. Den som hade misslyckats hade i stället grävt ner sina pengar och den rike mannen sade: Du borde ha satt in pengarna i en bank så hade jag fått igen mina pengar med ränta.

Den förstas banken är dokumenterad 1 700 år f.Kr. i Babylon. Tempel förvarade spannmål, kreatur, mynt och andra värdesaker och betrodda medborgare kunde låna det som lämnats in.

På 1100-talet placerade riddare pengar i olika borgar i Italien. Riddarna fick ett insättningskvitto, en växel, och kunde ta ut sina pengar i Palestina – de behövde inte resa med pengar och råka ut för rövare. Snart använde resande köpmän samma metod. De som skrev på en skuldsedel, växeln, skrev på att han var skyldig en större summa än han hade fått – räntan var född. Det fanns köpmän som snart övergav handel och bara ägnade sig åt utlåning mot ränta: de första bankirerna. En av dem, Medici, som lånade ut pengar till italienska furstar, blev mycket förmögen.

1609 grundades den första banken efter italienskt mönster i Amsterdam, 1656 den första i Sverige, Stockholms Banco. Banca betyder bänk; det var på en bänk de första bankaffärerna gjordes upp.

Banker var till en början för fint folk, vanliga människor hade inga pengar att spara och fick inte låna. Det skulle dröja innan det förändrades. Den första sparbanken grundades

i Skottland av en präst, den första i Sverige i Göteborg 1820 av en tysk inflyttad köpman. Det var inte längre så märkvärdigt att göra bankaffärer. Banken blev en mötesplats jorden runt och bankdirektören blev en viktig person i varje samhälle.

Näthandel för miljarder

Men nu behöver man inte längre gå till banken för att göra affärer. Modern teknik har tagit över. Hur mycket pengar har du på fickan? Det fanns en tid på man blev ifrågasatt om man betalade med check eller kort, i dag är det betalning med sedlar som väcker misstänksamhet.

Bankvärlden har förändrats. Du gör dina bankaffärer på nätet, köper och säljer aktier på nätet, investerar på nätet, handlar på nätet – näthandeln omsätter årligen mer än 30 miljarder i Sverige. Du som är kund på Ålandsbanken kan använda dig av ett mobilt bank-id och vara en bankkund via smartphone eller surfplatta.

Dina räkningar betalar du enkelt hemifrån. Har du tröttnat på att knappa in långa OCR-nummer kan du övergå till E-faktura så kommer dina räkningar direkt till Internetkontoret. Fakturorna kommer i elektronisk form och du kan enkelt betala dem var än i världen du befinner dig.

– Men, erkänner Fredrik Svennersjö på Ålandsbanken. Vi vill inte tappa den personliga kontakten med våra kunder, vi ska mötas minst en gång om året. Vi vill att kunderna ska känna att vi bryr oss.

Nu när bankväsendet förändras, när bankkontoren inte längre är självklara mötesplatser, när du inte behöver prata med bankdirektören om ett få ett lån, när mynten inte längre skramlar i byxfickan – det penninglösa samhället är snart här. Så är det bara.

Lyssna till vad den brittiska EU-parlamentarikern John Stevans säger i en artikel: ”Den ekonomisk-monetära unionen EMU underlättas av införandet av elektroniska pengar. Därför bör EU satsa mera på att främja bruket av olika typer av smartcards och elektroniska plånböcker som ersätter kontanter som betalningsmedel.”

Men snälla EU, vi måste ha kvar lite småmynt till pokerkvällarna med kompisarna och veckopengen till barnen.

– Fast, säger Fredrik Svennnersjö, min lille son därhemma vill inte ha veckopeng, han vill spara den på ett konto för att köpa dataspel på nätet när summan på kontot växt. ■

Skaffa Mobilt BankID

Ålandsbanken erbjuder Mobilt BankID, som innebär att kunden har sin e-legitimation i en smartphone eller surfplatta – oavsett operatör. Mobilt BankID fungerar som din digitala namnteckning hos Skatteverket, Försäkringskassan och många andra myndigheter och företag. Med mobilt Bank id kan du bland annat få koll på pensionen på Min Pension, deklarera hos Skatteverket, ”vabba” i mobilen och logga in på CSN.

SÅ FUNGERAR DET

För att du ska kunna använda Mobilt BankID krävs att BankID säkerhetsapp har installerats. Du kan installera Mobilt BankID säkerhetsapp på din smartphone eller surfplatta med Apple IOS, Google Android eller Windows Phone. Du kan använda upp till tre Mobila BankID från Ålandsbanken samtidigt, till exempel ett i din mobiltelefon och ett i din surfplatta, men endast ett Mobilt BankID kan vara aktivt per enhet.

GÖR SÅ HÄR

För att hämta Mobilt BankID måste du ha fyllt 18 år, ha svenskt personnummer och vara ansluten till Ålandsbankens Internetkontor. Logga in på Internetkontoret, gå till sidan Öppna Tjänst och klicka på ikonen Mobilt BankID. Följ sedan instruktionerna.

Saknas ikonen behöver du personligen besöka ett av Ålandsbankens kontor och legitimera dig med ett i Sverige utfärdat id-kort, körkort eller pass. Se adress och öppettider nedan.

Du kommer att bli ombedd att ladda ner en BankID säkerhetsapp till din mobila enhet. Det gör du på AppStore, Google Play eller Windows Phone Store. Du väljer själv din säkerhetskod, som ska bestå av 6-8 siffror, till appen. En aktiveringskod kommer att visas på ditt Internetkontor. Denna kod ska du sedan skriva in för att aktivera Mobilt BankID appen i mobilen eller surfplattan.

Läs mer om installationen på BankID:s sida Frågor och svar (länk till http://support.bankid.com/faq)

INGEN KOSTNAD

Ålandsbanken tar inte ut någon avgift för nedladdning eller användning av Mobilt BankID. Däremot behöver du ett mobilabonnemang till din smartphone eller surfplatta och betalar själv för eventuell kostnad för datatrafik vid användande av Mobilt BankID.

Om du tappar din mobiltelefon eller surfplatta ska du omedelbart spärra mobilt BankID. Det gör du antingen via Internetkontoret eller genom att ringa Kundservice tel. 0771-415415 eller Spärrtjänst tel. 08-695 17 01.

KONTAKTA ÅLANDSBANKEN

KUNDSERVICE mån-fre 8.30-17.00
TEL: 0771-415415
E-POST: kundservice@alandsbanken.se

VÅRA KONTOR:

STOCKHOLM: Stureplan 19,
tel 08-791 24 00 (val 3),
bankkontoret@alandsbanken.se
GÖTEBORG: Kungsportsavenyen 1,
tel 031-333 45 00;
goteborg@alandsbanken.se
MALMÖ: Stortorget 11,
tel 040-600 21 00,
malmo@alandsbanken.se

Momentum

Blir man rik på snålhet? Finns paradiset? Vad är uppfinningarnas moder? Eviga frågor. Svar som diskuteras ständigt. Finns lycka i pengar? Inget är väl så omtalat som lycka och rikedom. Den som säger att lyckan inte kan köpas för pengar, vet inte var man handlar, sa filmstjärnan Mae West. Kärlek kan inte köpas för pengar, men de ger en god förhandlingsposition, sa författaren Osvar Wilde. Vad säger du?

TEXT: JAN TÖRNQVIST

Svenska uppfinnare är världsberömda:

Nobel, Rausing, Lans. Men varför så få kvinnor? Nu ska det bli ändring: QUIS, nätverk för kvinnliga uppfinnare, satsar under 2014 på att ge kvinnor hjälp att förverkliga sina idéer och ge professionellt stöd. Bakom satsningen står Svenska Uppfinnareföreningen. Berömda kvinnliga uppfinnare: Marie Curie (nobelpristagare, två gånger), Melitta Benz (kaffefilter), Josephine Garis Cochran (diskmaskin), Mary Phelps Jacob (bh-n) – och Ruth Handler (bröstprotes och Barbiedockan). Vad ska kvinnliga svenska uppfinnare hitta på? ▼

Finns paradiset? ▲

Om man får tro OECD som nyligen gjort en undersökning om var människorna är mest nöjda med sitt liv så kom Sverige på fjärde plats efter i tur och ordning Schweiz, Norge och Island. Varför denna lycka? Schweizarna har det gott ställt ekonomiskt, i Norge arbetar man kortare tid än i andra länder, islänningarna har god hälsa och svenskarna är högst rankade vad gäller miljön: renast vatten och luft.

Vad ska man tro om författaren Anton Tjechov som sa:

De lyckliga människorna är de mest tråkiga och tröttande.

◀ Det sägs att för att bli förmögen så måste man vara snål.

Det är på småpengarna man blir rik. Tidningen Veckans affärer har utsett världens snålaste. Etta på listan: J Paul Getty, oljemiljardär och en av världens rikaste. Installerade en betaltelefon på sin gård i England om gästerna ville ringa. Också på listan: Jemmy Wood, Storbritanniens rikaste i början på 1880-talet. Reste mellan två städer genom att lifta med en likvagn i utrymmet för den avlidne. Henrietta Howard Green, kallad Häxan på Wall Street, utsedd till världens snålaste av Guinness Rekordbok. När sonen skadade sitt ben försökte hon få honom inlagd på ett sjukhus för fattiga, men han vägrades vård och mamma Green ville inte betala; sonens ben amputerades.

ÅLANDSBANKEN

ÅLANDSBANKEN ABP

HUVUDKONTOR:
Nygatan 2, Mariehamn
Åland
telefon +358 204 29 011 (växel)
www.alandsbanken.fi

SVERIGE
Chef Magnus Holm
telefon 08 791 48 00
magnus.holm@alandsbanken.se
www.alandsbanken.se

STOCKHOLM
Stureplan 19
telefon 08 791 48 00

Göteborg
Chef Mattias Breiter
telefon 031 333 45 00
mattias.breiter@alandsbanken.se
Kungsportsavenyen 1

Malmö
Chef Jonny Björklund
telefon 040 600 21 00
jonny.bjorklund@alandsbanken.se
Stortorget 11

Private Banking
Chef Magnus Johansson
08-791 4887
magnus.johansson@alandsbanken.se

Private Banking Finansiell Planering
Chef Sebastian Schmidt
08- 791 4666
sebastian.schmidt@alandsbanken.se

Private Banking Case Analys
Chef Lars Söderfjell
08 – 791 4657
lars.soderfjell@alandsbanken.se

Private Banking Privatmäkleri
Chef Mats Ericson
08 - 791 4762
mats.ericson@alandsbanken.se

Private Banking Skatte/familjejuridik
Chef Elisabeth Tamm
08-791 4925
elisabeth.tamm@alandsbanken.se

Premium Banking
Chef Fredrik Svennersjö
08 - 791 2401
fredrik.svennersjo@alandsbanken.se

Asset Management
Chef Magnus Holm
telefon 08 791 48 00
magnus.holm@alandsbanken.se

B-porto betalt

En mer avancerad ekonomi kräver en mer engagerad rådgivare.

Välkommen till det du har saknat.

Hos oss möter du experter och specialister som hjälper dig med allt från ax till limpa. Vi tar hand om komplexa frågor och vägleder våra kunder utifrån deras specifika behov gällande:

- Planering av utlandsflytt
- Korrekt genomförd självrättelse
- Genomtänkta och väl förberedda generationsskiften
- Ägarplanering och bolagsstrukturer
- Försäljning av bolag
- Förmögenhetsförvaltning

PRIVATE BANKING

ÅLANDSBANKEN

Vi går vår egen väg

Välkommen till oss på Ålandsbanken Private Banking. www.alandsbanken.se/privatebanking

Stockholm: Stureplan 19, tel. 08-791 47 20, pbstockholm@alandsbanken.se Göteborg: Kungsportsavenyen 1, tel. 031-333 45 00, pbgoteborg@alandsbanken.se Malmö: Stortorget 11, tel. 040-600 21 00, pbmalmo@alandsbanken.se